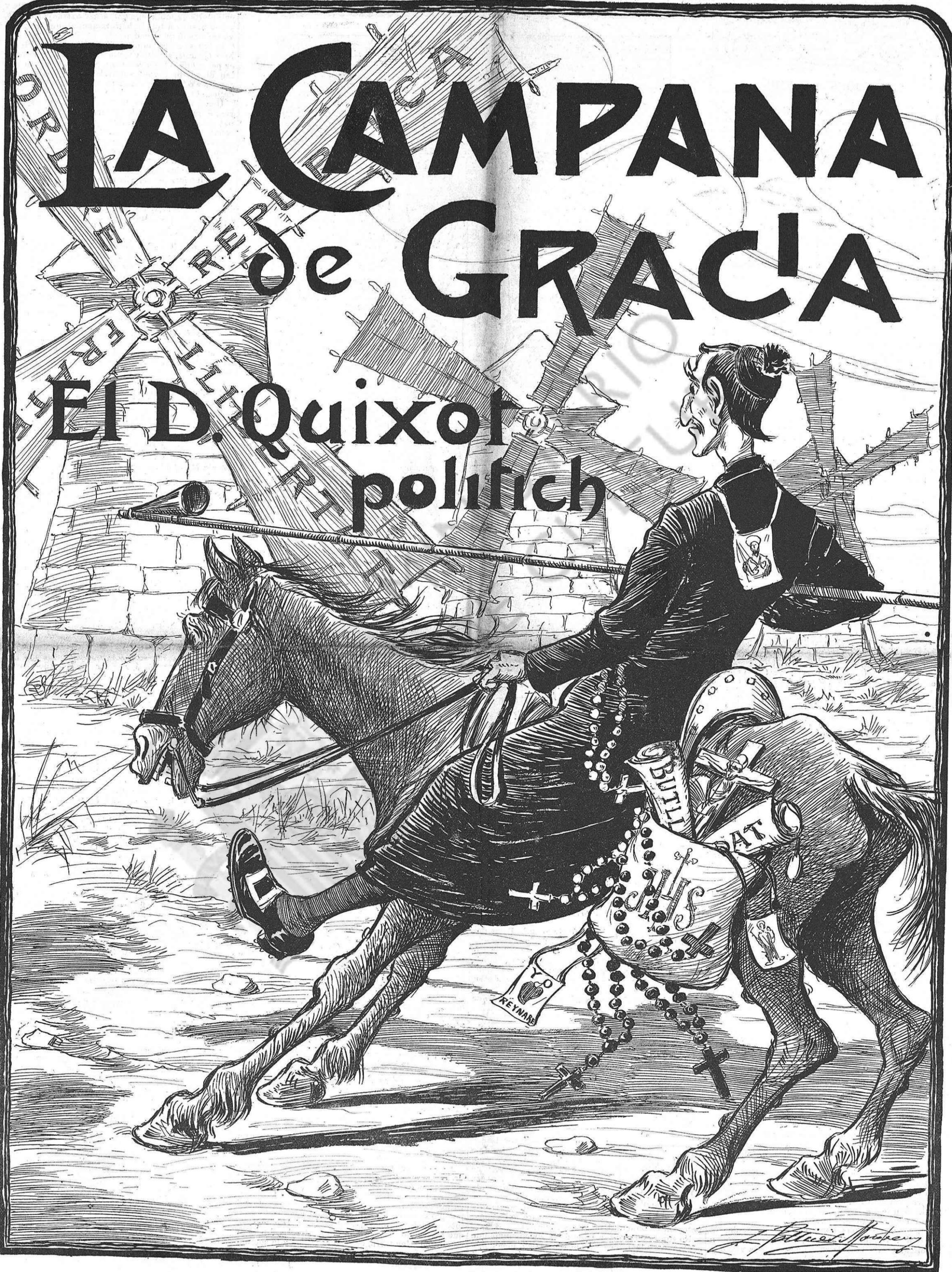

10138

LA CAMPANA

de GRACIA

El D. Quixot polítich

Antoni Gual

DE DIJOURS A DIJOURS

Es rabonat y valent el mensatge de la minoria republicana al govern, acusant-lo de infringir la Constitució al mantenir tancades las Cortes, y de burlar una lley deguda al mateix Villaverde, en virtut de la qual el poder executiu vé obligat á presentar el pressupost avants del primer de maig de cada any.

Se li recorda al govern que no 's pot tolerar que las crisis se succeixin com las mutacions de un cinematógrafo infantil, unas vegadas contra la voluntat del Parlament, altrás sense contar ab ella y sempre per la de la Corona; que resulta vilipendiós que 'l Parlament se vegi menyspreat, en virtut de procediments sense sinceritat ni llealtat, en ocasió en que es més necessaria que may la seva acció per explicar dos crisis anti-parlamentarias, encare no explicadas, sortir al pas á una *caricatura de govern personal*, que á lo que sembla s'acaricia, sense tenir en compte la sanch derramada en tres guerras civiles pera ferlo impossible; provehir á la solució de qüestions tan graves y urgents com las de las subsistencias y dels tractats de comerç; y exercir la funció fiscalisadora quan segueixen ensenyorits de la pública administració el caciquisme, la ilegalitat y l'arbitrarietat y quan per tot arreu se demana que 's fassi llum sobre la catástrofe del Canal del Lozoya.

La lley del 28 de novembre de 1898 presentada á las Cortes per en Villaverde al objecte de donar temps suficient pera l'estudi del pressupost, se burla y 's deixa sense eficacia, interpretant abusivament las sevas prescripcions. Suposant aprovat per las Cortes el pressupost pera l'any 1906, la Corona, fent us de sas tan decantadas prerrogativas y amparantse en la lletra de la Constitució y en l'interpretació torta de son article 35, podria suspendre las sessions el 2 de janer de aqueix any y no reunir las fins el 31 de desembre del mateix; suspéndrelas després de presentat el pressupost el 2 de janer de 1907, y no reunir las de nou fins el 31 de desembre, passantse aixís dos anys sense Cortes. Aquest absurdó se fá impossible ab l'aplicació recta y lleal de la lley de 28 de novembre de 1899.

El mensatge acaba aixís:

«Habiendo dejado el Gobierno sin cumplir á sabiendas ese trascendental precepto legal y permaneciendo en suspenso las sesiones de las Cortes, llevaremos á la plaza pública nuestra protesta y nuestras quejas, y en la plaza pública examinaremos, sin tardanza, esas dos extrañas crisis ministeriales, ocurridas en tan breve tiempo, y que han sido objeto de tantos comentarios dentro y fuera de España.

Y cuando las sesiones se reanuden, haremos uso de nuestros derechos de modo y manera que á nadie pueda ofrecer duda de que el Parlamento todavía es algo de que no puede impunemente hacerse menosprecio.

Y conste que prescindimos de nuestras arraigadas convicciones y de nuestro juicio respecto del régimen monárquico; partimos de él tal cual es en principio y tal como puede y debe ser en la práctica. Monarquía hay en Inglaterra, y un escritor ha dicho que los tres elementos de aquel Gobierno se expresan así por orden de poder: Nación, Parlamento, Rey; y añade: «en otros países, la serie está invertida; pero entonces es preciso introducir un cuarto elemento que la domina de un modo absoluto: este cuarto factor se llama la revolución.»

Antorisan aquest document ab la seva firma tots els diputats de la minoria, 'ls quals sigueren previament consultats.

No procediren aixís en Moret y en Montero, quan ab l'afany de adelantarse als republicans, presentaren el seu fentho per son propi compte. Ab tal motiu, hi ha un gran disgust en el camp liberal dinástich, tant més justificat, en quant ni per enterar oficialment de l'especiosa resposta de 'n Villaverde, han sigut convocats els prohoms del partit.

Y la resposta ha quedat sense réplica. Si en Montero y en Moret no diuhen aquesta boca es meva, es porque, segons noticias, se 'ls ha fet entendre que si son bons minyons, per allá á últims de juny se 'ls donará lo que tant ambicionan.

No sé si será per aquest motiu qu'entre alguns diputats de la mateixa majoria ha anat cundint el projecte de dirigirse al govern de 'n Villaverde, protestant de que las Cortes permanexin durant tant de temps tancadas. Se diu que contan ab més de noranta firmes. Aixó es lo únich que faltaba per augmentar el desgabell.

Pero tot será inútil.

La vida parlamentaria se supedita á las exigencias dels projectats viatjes regis al extranger. No 's vol consentir que 'l Parlament discuteixi, mentres el rey se trobi absent d'Espanya, á fi de que no pugui sufrir entorpeciments els plans que 'l seu govern porta tramats. Estém abocats á contreuere compromisos de gran trascendencia pera la sort futura de la nació, y aquests compromisos se contraurán á espallitas del Parlament y á cubert de la seva acció fiscalisadora.

Las grans festas que preparan els elements oficials de Fransa y d'Inglaterra en obsequi del regi viatjer donan lloch á sospitar que 'n portan alguna d'amagada. Molt será que la nació espanyola, com se diu vulgarment, al cap de vall no tingui de pagar la festa.

Per cert que ab l'actitut solícita del govern francès, secundat per una part del comerç y la industria, enllepolits per la perspectiva d'un tractat de comerç favorable á la producció francesa, contrastan els propòsits hostils que s'atribueixen á altres elements menos comercials y més polítics.

La Unió de Sindicats del Sena, que resideix en la Bolsa del Treball de París, dirigeix en aquest sentit la seva propaganda per totas las ciutats que ha de recorre 'l tren real desde la frontera.

Un manifest que publica en *La Voix du Peuple*, termina ab el següent párrafo:

«Las organizaciones obreras y en particular la Unió dels Sindicats del Sena, tenen empenyo en manifestar altament la seva oposició á la vinguda

Ultim acte del Centenari

—Bona nit, senyors, y fins d'aquí á cent anys, si es que llavors tornan á tenir l'humorada de recordar-se de mí.

del rey d'Espanya. No olvidan aquestas associacions els llassos de solidaritat que las lligan ab els treballadors espanyols, y conceptúan que renegarien de la tal solidaritat si deixessin passar aquesta ocasió d'afirmarla eficazment protestant contra la presencia á París de... Alfonso XIII.»

Els obrers han conseguit el reforç dels estudiants, qu'en son periódich *Le Cri du Quartier*, invitan á la protesta pública.

Se prepara un meeting mónstruo en la Bolsa del Treball, que 's celebrará pochos dias avants de la arribada del rey; y s'está disposant la publicació d'un número extraordinari del popular periódich *Le Rue*, en el qual hi pendrán part escriptors radicals de molta fama, y del qual se 'n farà una gran tirada.

May ab més rahó que ara 's podrá dir:—Lo que fuere sonará.

PEP BULLANGA

Quixots y Sanxos del sigle XX

I girém la mirada per tota l'amplitut y tota la fondaria de la nació espanyola, tal com avuy está constituída, y 'ns fixém en sa especial manera de regirse, de governarse y de viure, veurém sense gayre esforç que la genial creació de Cervantes encare subsisteix; pero completament dislocada y invertida.

No son ja de rassa aristocrática els alucinats que senten un ideal més ó menos práctic, més ó me-

nos ilusori d'embellir l'existencia y de lluytar á ulls cluchs pel bé y per la justicia. Els Quixots caballers s'han acabat per sempre.

Més aviat hi ha que anarios á trobar en las baixas esferas socials Un que altre escriptor generós y sincer que no vendria per totas las riquesas de la terra l'indendencia del seu esperit: un que altre intel·lectual, renyit ab totas las conveniencias de la vida y ab totas las convencions de la societat: un que altre somniador dels que la gent diu que no se saben entendre: aquests constitueixen la més elevada gerarquia dels actuals Quixots.

Dessota d'ells, els Quixots se contan per collas, per munions, per masses, la major part de las vegadas anónimas y instintivas. Sense armadura y molts cops sense camisa; ab el ventrell exhaust, y condemnats á portarlo ab sas propias camias y may á l'om de cap Rocinante; empunyant per totas armas d'atach y de defensa las eynas del treball, sempre que tenen feyna pera guanyarse penosament el trist rosegó de sal, els trobaréu doblegats sobre 'l terrós de sol á sol, ó enterrats en la foscuria irremissible de las minas, ó reclosos la major part de las horas del dia en las quadras de las fábricas, com pessas de carn adheridas á las máquinas de ferro.

Sas llargas horas de penalitats y de fatigas retribuidas ab una miseria que no 'ls basta pera donar satisfacció á sas necessitats més indispensables, y 'ls freqüents periodos de crisis, de paralísació y de miseria negra, 'ls induheixen á somniar. Son els seus somnis unas vegadas hermosos com la il·lusió pura de las ánimas optimistas; altrás voltas, en cambi, son horribles, com els recargolaments frenéticos de la desesperació sense consol.

En el primer cas s'imaginan la terra transformada en paradís. Creuhen possible la reconstitució del deliciós edén que, segons el mito del Génesis, va perdre 'l primer home, víctima del peccat. Una terra exuberant, inagotable, habitada per una humanitat pura, benévola, fraternal, desconeixedora de tota maldat, refractaria á tot egoisme. Una terra en que tot es de tots com la llum del sol y l'ayre at mosféric. Una terra, en fi, que obliga á la comuni-

tat dels mortals ab els mateixos devers, sentits y cumplerts espontáneament, sense extranya coacció, y que premia á tots indistintament ab una equitativa repartició de beneficis.

Si bressats per aquestas il·lusorias visions, els pobres Quixots, alguna vegada s'atreveixen á llansarse pel camí de las aventuras, ¡ahl! que prompte senten el garrot cayent sobre las sevas descarnadas costellas ó 'l proyectil mauser enfonzantse 'ls dintre de las entranyas.

Una quixotada, com tantas altrás, signé anys enrera el projecte de *huelga general* que havian imaginat com un remey infalible y que portaren á cap sense pensar hi gota. Acabat el treball—pensavan—acabat el menjar. Els nostres explotadors no podrán viure y s'haurán de rendir á discreció.

Y al ferse aquest càlcul tan senzill, no tenian en compte que las primeras víctimas de la falta de aliments havian de ser ells mateixos, per ser els més pobres y desvalguts, els més endarrerits de gana, en tant que 'ls moderns Sanxos, se 'n podían riure, tenint com tenen el ronyó cubert, las butxacas folradas, y sobre tot guardadas las espallitas per la forsa pública.

Perque es de saber que mentres els Quixots van decayent y extenuantse, els Sanxos s'arrodoneixen y 's senten cada dia més forts y més potents.

Ja no es en *Sanxo Panxa* qui serveix d'escuder al caballer andant del treball y de la justicia; es *D. Quixot* qui serveix no ja sols d'escuder, sino d'escarras y provehidor á *Sanxo*. El genial pensament del Manco de Lepanto—ja ho havém dit al comensar—está dislocat, invertit completament.

L'*Insula Barataria*, de ficció qu'era, s'ha convertit en realitat tangible y sustanciosa. Els *Sanxos Panxas*, en número considerable, se 'n han apoderat, la explotan sense misericordia y la governan sense fré.

Mireulos: son els que sense treballar, y sols per obra de una organizació social basada en el privilegi, acaparan totas las riquesas, disfrutan de tots els goigs y miran ab soberá despreci als que penan y 's descrisman per ells. Son els que tenen per amhinosas falornias las santas lleys humanitarias y 'ls nobles estímuls del altruisme. Son els farts, qu'en sa societat plerótica, desdenyan als qu'están dejans y renegan de reconeixe'ls com á germans. La seva *Insula Barataria* es una cort infecta ahont tenen el seu jas tots els vicis daurats y totas las concupiscencias propias de la riquesa mancada d'escrúpuls.

Sanxos Panxas son també els que aplican la seva inteligencia, la seva manya y 'l seu prestigi social á l'opressió del poble; els qu'en lloch d'elevant el nivell intel·lectual de las multitudes se complauchen en rebaxarlo; els que no adoran altre Deu que las sevas personals conveniencias. D'aquests *Panxas* n'hi ha de levita y n'hi ha també de sotana y de cogulla; pero forman una sola classe, puig mutuament s'ajudan sempre, y pera l'exploració de l'*Insula* conjuntan els primers el capital de las sevas hipocresias y 'ls segons els valors dels seus farisaismes. En las regions de l'*Insula* que obscureixen ab la seva negra sombra no hi ha alegría, ni tranquil·litat, ni espley, ni goig de cap mena. No hi brotan las flors; no hi creixen més que las gatosas y 'ls esbarzers. Unicament ells se xalan, y per monopolisar las platxerías de aquesta vida, deixan pels crédits las problemáticas incertituds de una existencia póstuma.

Y, finalment, *Sanxos Panxas* son y de primera forsa els governants de la nació, desde 'ls més alts als més baixos, desde 'ls ministres de la corona als últims *monterillas* dels pobles rurals. Han prés per assalt l'*Insula Barataria*, y no hi ha qui 'ls desallotji de las sevas posicions. Sa forsa principal resideix en la seva falta absoluta d'escrúpuls. Tot quant se proposan realisan sense temor á la lley escrita ni á la lley de la conciencia. En aquest punt han sabut reduhir á dos ó tres proverbis el riquíssim repertori de refrans del clàssich escuder de *D. Quixot*: «Feta la lley, feta la trampa»; «Afarta'm y diga'm moro»; «Qui no té vergonya tot el mon es seu.» Tal es el compendi y resúm de la seva sabiduria, y s'hi atenen en tot y per tot, segurs del éxit.

Tenen las unglas llargas y una voracitat insaciable. De tot lo que arriba al alcans de la seva mà 'n fem presa, y de tot lo que 's posa en contacte ab las sevas dents ne fan bocada. Capassos son de cruspiree la nació entera ab tots els ciutadans que l'habitaban.

Farsants per instint, embusteros per costum, mal intencionats per temperament, no 's parán en barras per assegurar el seu domini. Generalment, pera conseguir els seus fins emplean l'astucia, pero quan l'astucia no basta apelan á la forsa bruta.

Y ja sigui rodejats de las deixas de sas expoliacions y robatorias, ja sigui esquitxats ab la sanch del poble á qui assesseinan apenas alsa 'l front en reclamació dels seus drets, s'engallan y blasonan de ser els salvadors de la patria, 'ls defensors de la moral, la salvaguardia del ordre públich y 'ls puntals més fermes de la societat.

En tal situació de vergonya y oprobi han quedat transformadas á comensos del sigle xx, las dos simbólicas figuras de la vida nacional, que tres centurias enrera creá el geni incomparable del Príncep dels Ingenis.

Si Cervantes tornava á la vida y tractés de sintetisar en una nova creació la manera de ser de l'actual degenerada Espanya, li cauria la ploma dels dits.

Y en realitat més útil que per escriure li fora la má per aixugarse las llágrimas.

P. K.

Un gran progrés

A es un fet á Fransa la separació de las Iglesias y de l'Estat. Las Iglesias que fins ara vivían á expensas de la nació, en lo sucesiu se las haurán de campar com puguin, en calitat de associacions lliures, encare que subjectas en els seus actes á las lleys dictadas per la potestat civil.

Molt ha costat de obtenir aquest resultat. Si l' principi de la separació era admès fins per elements que blasonen de sensats i conservadors, no succeïa lo mateix per lo tocant a certs detalls, com per exemple l' del us que s' haurà de fer en lo succés dels edificis religiosos, propis del Estat. Mes al últim s' han trobat solucions convenientes y prácticas. Els tals edificis serán cedits en arrendament a las lliures associacions religioses, mitjansent el compliment de determinadas condicions.

Bé es veritat que podrà donarse 'l cas de qu' entre las citadas associacions s' estableixin competencies respecte al millor dret a usar de dits edificis. Pero quan això succeheixi, será de la competencia dels Tribunals civils la decisió del conflicte.

Algú tem que ab tal motiu surgen cismas entre 'ls catòlics; altres recelan qu' en molts pobles s' encenguin verdaderes llyntas de caràcter religiós.

Res de això succehirá, si 'ls catòlics son verda-ders catòlics, si creuen de bona fé y practican lo que creuen. Quan no sigui així tan se valdrá que no s' entenguin y 's barallin. En tot cas las autori-tats ja cuidarán prou de obligarlos al estricto cum-pliment de las lleys y evitarán que las sevas dife-rencias puguin trascendir al ordre públic.

Es una nova vida la que se li prepara a la Iglesia per efecte de la ley de separació.

Obligada a viure y subsistir exclusivament dels subsidis voluntaris dels creyents, ja no será tan fá-cil que s' imposin com ha vingut succehint fins ara, certas gerarquias que vivían a expensas del Estat, gosant en certa manera de una autoritat absoluta, en virtut de tenir cubertas totes las sevas atencions y necessitats. En lo succés, aqueixas gerarquias serán purament morals, y haurán de atemperar la seva conducta a las noves circumstancias. L' autori-tat eclesiástica que pretengui imposarse contra tota rahó y tot dret correrá perill de trobarse aislada y de veure's privada d' emoluments. Per forsa tindrà de humanisarse, sempre que vulgui conservar la pa-rròquia.

Aixis dintre de la mateixa Iglesia 'l régimen ab-solut avuy dominant, s' anirà convertint en un ré-gim francament democràtic. Diu l' adagi: «Qui paga mana». Y 'ls catòlics paganos serán árbitres de valerse ó no valerse dels serveys de determinats eclesiásticos, segons sápigam merèixer ó no la seva confiansa.

Si ab aquest nou sistema hi pert tot el seu poder l' absolutisme religiós, en cambi molt poden gua-nyarhi la verdadera fé y las bonas costums. Els ca-tòlics serán religiosos per convicció y no per im-posició rutinaria. Més podrà sobre ells qui 'ls sápi-ga atraure ab las sevas virtuts, que qui pretengui dominarlos ab la seva autoritat.

Succehirá ab la separació de la Iglesia y del Es-tat, alguna cosa semblant a lo que ha succehit ab l' abolición del poder temporal del Papa.

Res hi ha perdut el Pontífice romá al deixar de ser un rey com els altres: molt al contrari, ha au-mentat el seu poder moral entre 'ls verdaders cre-yents. Y molt més aumentaría encare si 's decidia a renunciar de una vegada y per sempre a todas las pretensions de caràcter temporal, viciosas remini-scencias de l' época de la seva soberania efectiva.

Aixis a Fransa, y a tots els països que 's decidei-xin a seguir el seu exemple, la separació de dos ele-ments tan distints com son la vida civil y la vida religiosa, no pot redundar en perjudici de la verda-dera religió arrelada en la conciencia dels creyents, la qual res té que veure en absolut ab els molts y molts abusos qu' en nom de la religió venen come-tenes contra la rectitut de las conciencias y la pau dels pobles.

R.

LA INCONSISTENCIA DE LA FORTUNA

Prop del meu casolot rónch, rónch per fora y per dins, vares passar tu la infancia: jo també vaig passarli. Tu eras rich y sempre anavas ríet y duns sempre pentinats els cabells y bonas vestits.

Tu jugavas ab el cércol vestit de paper bonich y ab l' atabal y ab las bolas tot nou y tot flamant, tot sense estrips, perquè ho feyas mal bé mitj nou encare y t' ho compravan nou al ser bossins.

Jo, quan la mare era a fora a treballar pels seus fills, famolenca de donarnos el pá, que anava escás, gosava eixint al portal del carrer per envejarte y per veure las burlas d' un sér vil.

Un día vas convidarme a jugar, vaig accedir a esborrar la llehua sombra d' aquells ultratjes teus, mal esvahits, no penetrant en que si 'm convidavas era perquè t' trobaves sense amichs.

La pobresa persistenta may m' ha deixat, va engrandir l' amistat ab la Honra santa, clavada y arrelada ben endins, companya veritable fins qu' exhalli després d' agonitzar, el trist sospir.

Avuy t' he vist, jo venia de la fàbrica tranquil, resignat ab ma sort dura. T' he vist aixut de carn, descolorit, delator de disbauxas el teu rostre: mirante ben d' aprop m' has fet patir.

M' han abraçat els teus nirvis: has abraçat al amich d' a uell temps que l' injusticia feya de barricada on l' entremitj del rich y l' desvalgut y ara 'ns ajunta, tu, desvalgut, y jo, de vida rich.

J. COSTA POMÉS

BATALLADAS

Imposa per part dels diputats republicans una gran campanya de agitació. Precia que l' esperit públic se desvetlli y que fassi sentir sas impetu-osas alenadas. Per això aplau-dím el seu propòsit de visitar las provincias, pera dir en el meeting, lo que no se 'ls per-met manifestar en la tribuna del Congrés.

Es hora ja de que 'l poble s' aisi com un sol home y prengui la paraula. Sr. Salmerón: consti que a Barcelona l' esperém.

Fora de desitjar que 's constituís de una vegada 'l poder personal... pero no de una manera solapada, sino ab tota franquesa y sense hipocresias.

¿No saben perquè? Perque tal vegada fora aquesta l' única manera de que davant d' ell se constituís ab tot el vigor necessari el poder nacional.

Es desconsolador lo que 's diu respecte als náu-frechs del *Ignacio Roca*. Com a mariners—aquesta es a lo menos l' opinió del cónsul del Uruguay—no tenen dret a percibir indemnizació. O sino perquè no s' asseguravan?

¿Poden anarse a assegurar ab el miserable rosegó de pá que 'ls donan!

Aquí no s' aseguran més que 'ls barcos, y quant més vells y atrotinats ab més empanyo. Aixis una desgracia que pel treball se converteix en una he-catomb, pel capital pot arribar a convertirse en un negoci.

Suscrita pel Sr. Borrell y Sol y altres regidors re-publicans, sigué presentada al Consistori la següent proposició:

«Els regidors que suscriuen tener l' honor de pro-porrear a V. E. l' adopció dels següents acorts:

1.ª La jornada ordinaria de treball dels obrers que presten els seus serveys en las obras municipi-pals, no podrà excedir de vuit horas diarias.

2.ª En el mes de octubre de cada any l' Ajun-tament, previ informe de la Junta local de Refor-mas socials, determinará 'l tipo mínim de salari que haurán de percibir durant l' any següent els obrers ocupats en obras qual pago corri a càrrech dels presupuestos municipals.

3.ª Pera determinar el salari tipo a que 's refe-reix l' anterior extrínem se tindrán en compte la na-turalesa del treball, els recursos indispensables pera la subsistencia del obrer y de sa familia y l' preu que durant l' any corrent al pendre's l' acort hajin alcançat en aquesta capital els queviures y 'ls arti-cles de primera necessitat.

4.ª L' assignació de jornals en els prespos-tos municipals se farà tenint en compte l' contin-gent de aquesta proporció.

5.ª En el plech de condicions de las subastas municipals s' imposará al rematant l' obligació de sotmetre a n' aquests acorts, la jornada y salari dels obrers que ocupi en l' obra.»

Un aplauso als regidors republicans que han prés aquesta generosa iniciativa. Y un aplauso anticipat als que la farán prosperar ab el seu vot.

Y sápigam tots que més val dedicar l' activitat a aquesta mena de assumptos que a alguns altres, com el de la reversió de tranvias, que ni encenen tota la llum eléctrica 's veu prou clar.

L' infatigable Lerroux, diumenje, fen sentir la seva autorisada veu en la levítica ciutat de Vich.

Y tingué un éxit colossal, desvaneixent ab sa oratoria persuasiva las infamias que contra ell ha vían propalat els reaccionaris, y portant nous adeptes al núcleo cada día més important de la Unió republicana.

Aixis es com s' ha de fer. La fosca 's combat ab la llum; el fanatisme ab la rahó, y la reacció ab la llibertat, que no pot ser verdadera y legítima, sino essent republicana.

La ferocitat moecovita va desfogarse novament a Varsovia l' día 1.ª de maig.

El poble tractava de celebrar la festa del treball per medi de una manifestació pública, y sigué bár-barament assassinat pels cossachs y las forsas de infanteria.

Total: 150 morts, entre ells algunas donas y cria-turas, en sa majoria ferits per l' eskena. De mane-ra que no 's pot dir que plantessin cara als seus agressors.

Es trist, pero es aixís: sols ab la sanch dels már-tirs se pot estovar aquella terra empedreñida pel despotisme. Sols ab la sanch del poble pot germinar l' idea de la Revolució.

La llarga tancada de las Corts donará per resul-tat el quedar completament interrompidas las re-lacions comercials d' Espanya ab Suissa, y dels pòchs mercats que quedavan als nostres vins.

¿Fineix el tractat de comers y no hi hagut medi de concertarne un de nou, ni de salvar la situació establint un *modus vivendi*.

¿Qué dirán davant de aquest perjudici las classes neutras que viuen exclusivament entregadas al seu negoci?

Mentida sembla qu' encare no 's convencin de que aixis no 's pot seguir.

Els mals governs las expremen, las reventan, las aniquilan... y ellas sense sortir de la seva estúpida passivitat.

Se necessita que hajan perdut l' últim alé del instint de salvació. Ja res els dol, ni la butxaca que havia sigut sempre la seva entranya més sensible.

Hi ha qui diu que tant se val que las Corts esti-guin obertas com que permanesquin tancadas.

Segons els que aixis opinan, el sistema parlamen-tari está aquí a Espanya completament desacredi-tat.

¿De tot ne diuen sistema parlamentari!...

Perque a la llum de la rahó y baix la gufa de un criteri recte y imparcial, el sistema parlamentari en el nostre país encare está per plantejarse.

Fins ara no hém conegut més que un absolutisme mal distressat.

Y aquesta broma no s' acabarà fins y a tant que 'l poble 's posi serio.

CARTAS DE FORA

MORA LA NOVA, 2 de maig

Veliaquí que en aquest poble, eminentment republicá, els esgarrapa velas tenen organizada una associació ó lo que siga, que per mal nom se dñu «Sagrat Cor,» compo-sita, exceptuant uns quants inconscients, de donas que la major part no tenen res de beatas, y segons contan mal-las llenguas, entre aquestas aprenentas de carn de sacristia hi ha una viudeta jove, molt eslada, d' aquellas capasses de fer perdre l' tino al primer Nozal-da que se li planti al davant, molt devota del Sant Cristo petit, que... vaja (no ho volia dir pero 'l dimoni 'm tenta) ha

fet perdre l' tino a dos escura-xameneyas que tenim en aquest poble, y per tal conseqüencia els escándols mis-ticbs aumentan cada día, havent sortit enmascaradas al-gunas portas ab un lliquit gens aromàtic.

LLANSÁ, 30 de abril

¿Quant temps feya que al vèh poble de La Vall no havían tingut un torero de sotana com el que avuy dis-frutem!

Com a tipo xulapo, ni 'ls Revertes, ni 'ls Fuentes li pasan la mà per la cara, iy ab quín garbo remena, se-nyor! Quan rumbeja pels carrers la seva... flaura, las noyas li diuen: *¡que se le dé, viva el arte del torero!* Ja poden pensar, sentint els requiebros que las noyas li de-dican, quinas voras... de sotana aixeca el carboner del vèh poble. També s' ha tornat artista: ara se las ha en-cascatadas per volguer tocar l' acordeón... Figúrinse! Y vejjessin quina grapa hi té en tocar la jota de *La Dolores*. Llastima d' home, que podria anar a correr món! De fe-nómenos aixis no se 'n cifan a tots els pobles.

RELLINÁS, 30 de abril

El día de Sant March, alegantse que 'l Papa havia prohibit se toquessin a la iglesia instruments de vent, li fou negada la entrada a un dels músichs que havían sigut contractats per tocar en l' ofici.

No creyém lo del Sant Pare, pero sí lo que més tart se refería de boca en boca: que 'l músich no havia pogut tocar a l' iglesia pel mer fet de ser lliurepensador.

Aquest es el procedir del nostre mossén, y creyém no ser llunyana la fetxa que 's dongui 'l cas repetit de l' any passat que per las sevas espatotxadas y el seu com-portedament absolutista, l' altar del Roser se trobá sense llum, y l' de Sant March se quedarà a las foscas. Seguint per aquest camí es com conseguirá que 'ls de Rellinás perdin la poca fé que 'ls queda.

PRADES, 30 de abril

El día 25 s' efectuá el registre civil de un fl' dels con-seqüents republicans Francisco Aixelá y Rosa Vallverdó.

Per cert que més es d' alabar la fermesa d' esperit dels pares de la criatura, per quant l' acte civích fou valent-ment combatut per la gent de sagristia, que, no contents ab molestar ab persuasions infructuosas, arribá al punt de fer dir una novena, ab l' intent segons deyan de que *Nostre Senyor* toqués el cor del pare del infant y la clo-ca d' aquest fos remullada pel rector.

Però, no hi valen novenas ni malas arts davant d' una conciencia segura y una ferma voluntat.

TORDERA, 23 de abril

El dijous prop-passat, anomenat sant, se celebrá en aquesta població una professó, la qual per causa del temps no pogué tenir lloch al carrer, efectuantse en l' iglesia parroquial. Lo que solament faig públic perquè 'l senyor Secretari del Comitè republicá d' aquest poble, en dit día fou a cantar el «Mater Dolorosa» en la esmen-tada professó, vinguent de molt temps pregorantes un republicá anticlerical convenut.

Y la llastima es que 'ls republicans d' aquesta cate-goria abundan molt en aquest poble!

¿Deu los fassi bons!

BISBAL DEL PANADÉS, 26 de abril

La senmana passada el *merlot* de aquest poble per al-cansar pluja, va intentar fer una professó. ¿Y saben quina resu'tat ens han portat aquestas pregarias? Una ventada que fins se n' ha endut la llana de alguns clatells!

Ara per excusarse, el mossén dñu desde l' cubell que si tothom fos ben religiós no 'ns faltarian els casals plens de blat y las botas plenas de ví.

Bé, home. ¿Y l' efecte de las vostras oracions?

SANT VICENS DELS HORTS, 2 de maig

En aquest poble tenim dugas plagas ab distincions, que la primera ja ha sigut determinada y combatuda pel nostre valent diputat senyor Lletjet, sense que a l' hora present s' hi vegi esmena. La segona plaga, que es la colérica, el nostre Ajuntament ja fa días que la sab, pero no se 'n cuida, y 'ns sembla que deuen esperar gustosos que d' avuy a demá bi hagi un día de dol per alguns vebins, y es que l' Ajuntament té un guarda particular jurat, el qual, son molts els días que a mi ja tarde j' ha begut, y resulta que quan se fa foch en el seu enteniment insulta al primer vèh que se li presen-ta, y en particular als republicans. Es ben trist que 's refhin las autoritats d' homes aixis, després de haver passat tants casos imperdonables y haventhi en el po-ble homes dignes y honrats que cumplirian deu mil ve-gadas millor el càrrech que 's confia a un qualsevol.

Una aventura de don... Quixot

L' ESCUDER:—¡Cuydado, senyor, que ab aquesta trepa hi podeu pendre mall

Don Quijote de la Política

ARREGLADA POR MARTINEZ CAMPOS CON UNA INFINIDAD DE PARTES Y PARTIDOS

TOMO MVC MADRID

"LA GACETA" EDITORA.

VIDA Y HECHOS DON QUIJOTE DE LA MARINA DE LA MARINA DE LA MARINA

COMES DE LA CARRO CARSENA I DESARREGLADA CON RICO ESNERO

PAIS DE LA CARRACA

ILUSTRADA CON ESTAMPAS MUY DIFERENTES A LAS DE NINGUNA OTRA

ILUSTRADA CON ESTAMPAS MUY DIFERENTES A LAS DE NINGUNA OTRA

CON LICENCIA ECLESIASTICA I CON PRIVILEGIO EXCLUSIVO

En la Imprenta de la Banca Clerical, Acosta del Pais

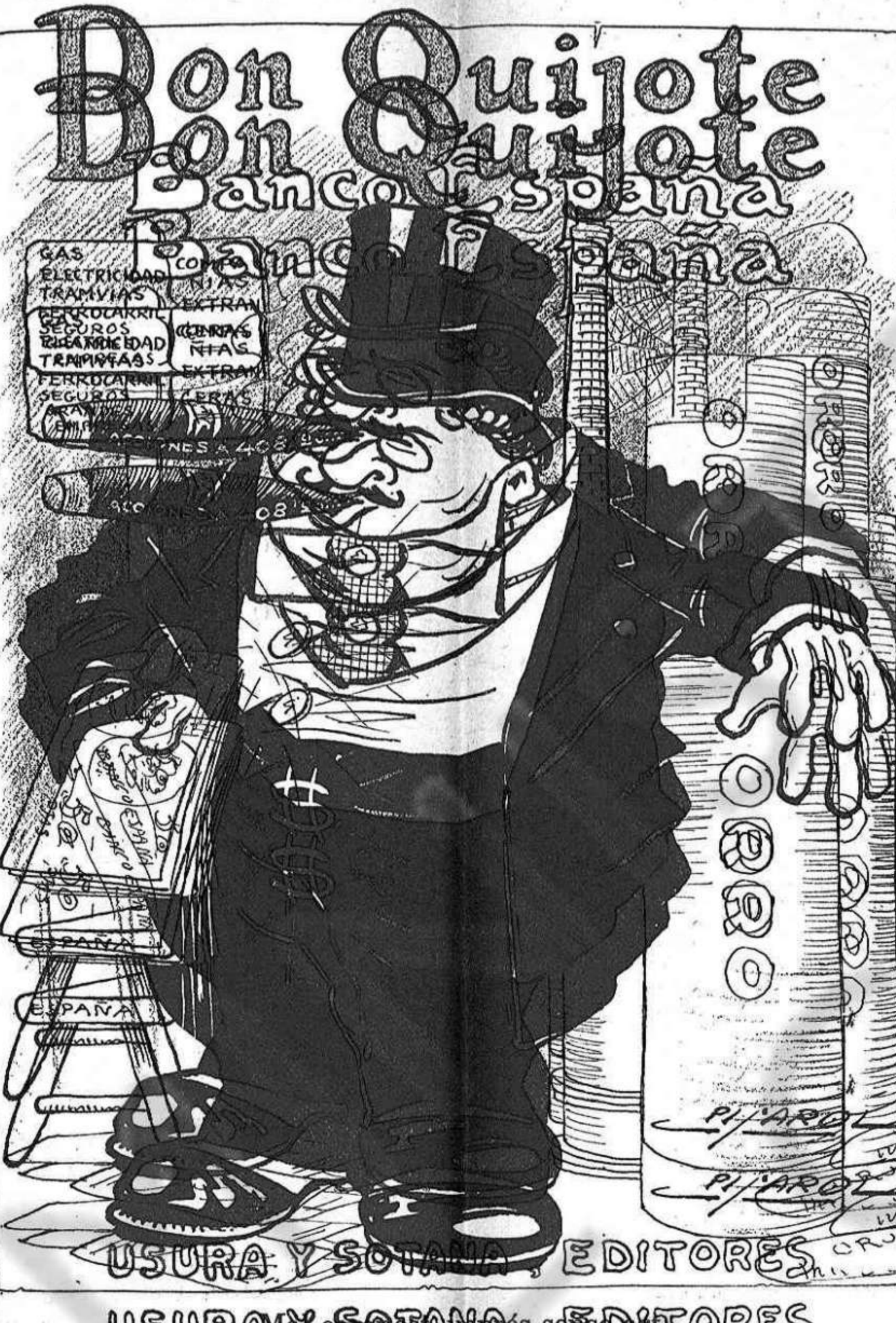

Projectos de portadas

per a algunes noves edicions del QUIJOTE

Don Quijote de la Mancha

USURARI Y SOTANA EDITORES

Don Quijote de la Religión

USURARI Y SOTANA EDITORES

Don Quijote de la Fabrica

EN VARIAS PARTES

IMPRENTA DE LA INDUSTRIA

Cervantes

Tristesas

Ux ja Cervantes s'ha fet cèlebre ab la publicació de la primera part de sa immortal novela, una magnats de la Cort francesa que s' trobavan a Madrid en ocasió de concertar-se las bodas reals, s' admirava de que l' autor de *Don Quijote*, en sas velleses, sent noble de condició y havent servit a la patria com a valent soldat, vegetés poch menys qu' en la indigència.

Com a un home dels seus mèrits, diu que un d' aquells pòcers - ja qu' Espanya no l' ha enriquit, no l' sustentat del erari públic? A lo qual replicà un altre: - Si es la necessitat lo que l' obliga a escriure, vulgui Deu que no conegui may l' abundancia, pera que ab las sevas obras, essent ell pobre, fassa rich a tot lo mon.

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

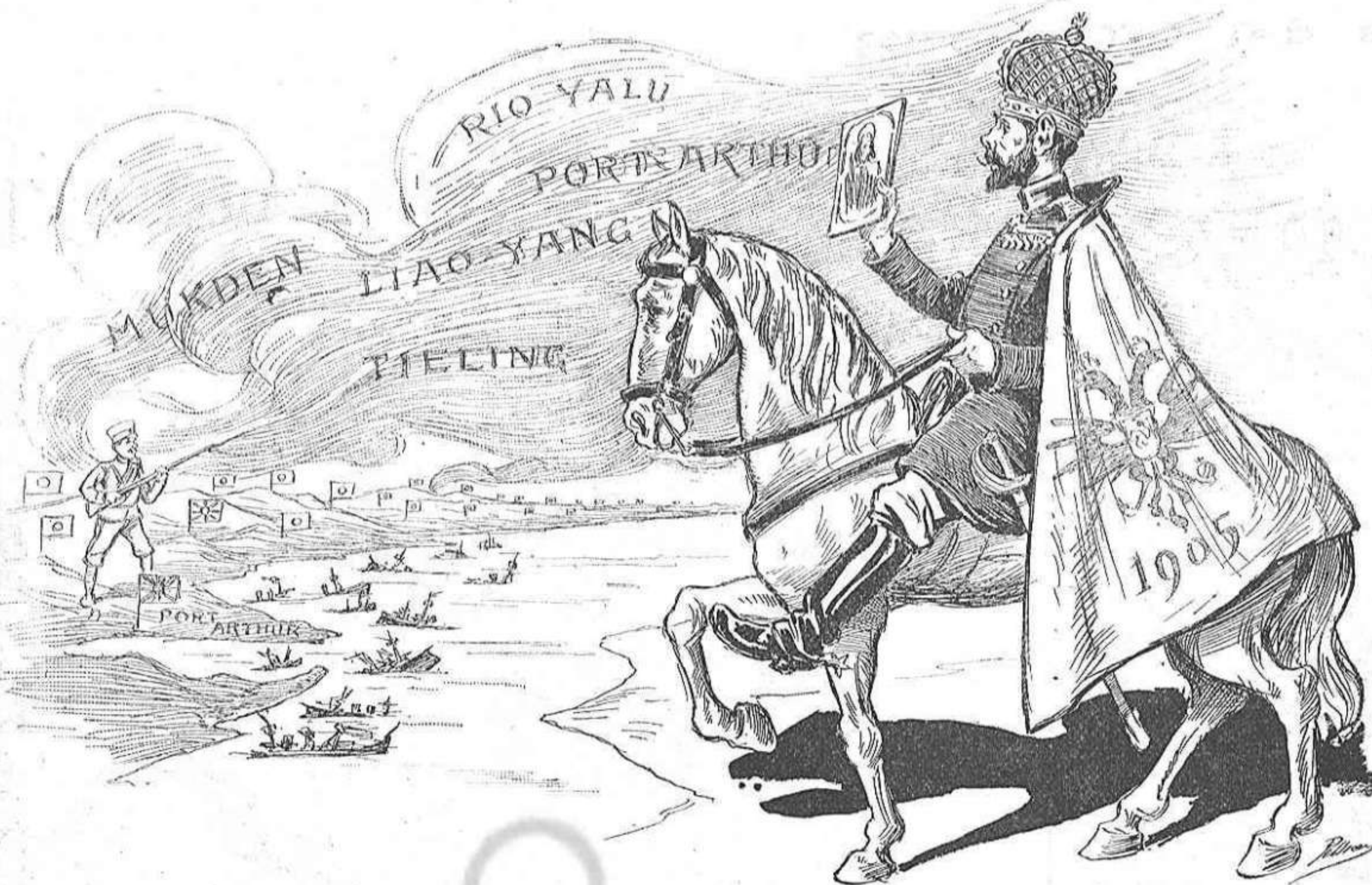
Un aspecte petit del gran Quijote

Un aspecte petit del gran Quijote

Els dos Quixots

El Quixot de la Manxa.

El Quixot de la Manxuria.

que l'heu cap se torna blanch, y te 'la ulla, plans de llenyagas; avuy que ja no te dents, que va sempre molt deixada, que 'ls seus llabis son pansits y te 'l cos com una malfega, m'apar una Mariornes... ¡corretjada y aumentada!

Si no fos perquè 'm veuria criticat per certs fulanos que passen per escriptors... y son bons per tirá un carro, si no fos perquè tindria els disgustos á cabassos, criticant á molts polítics, que treballan sols el panyo, pe 'ls seus fins particulars, mentres dihen sens reparo que pe 'l poble 's sacrifican, y d'aquest se 'n fan els amos; si no fos que... francament, no estich ja per més romansos... ¡quantas cosas jo diria, que avuy per prudencia callo! Mes per evitar que m donguin algún disgust ó mal rato, seguiré aquella sentència de «al buen callar llaman Sancho».

LLUIS G. SALVADOR

D. Quixot, anticlerical

L bisbe de Madrid-Alcalá acaba de recomanar als seus feligresos la més franca adhesió á las festas del centenari del *Quijote*, per ser aquest, diu, un modelo de cavallers cristians y 'l seu autor un gran escriptor catòlic.

Això es senzillament una etzega llada episcopal. Si 'l mitrat de referència hagués penetrat ó llegit tan sols la immortal obra que 'ns ocupa, no faria riure á la gent ab la seva afirmació rídicula.

No es gens difícil reconèixer en D. Quixot no ja una indiferència pera la Iglesia, sino una declarada animadversió dret á la gent de sotana y á tot lo que ab ella 's relaciona.

En primer lloch Cervantes al descriure 'l tipo del cavaller manxego, no 'ns dona un sol detall que 'ns el fassi comprendre missayre, devot, ni complidor sisquera de las prácticas catòlicas. D. Quixot no es de las Conferencias, ni *Lluis*, ni congregant de la sanch, ni de cap círcul de Sant Lluch.

Quan la seva neboda 'l capellá y 'l barber fan 'l escrituri de la seva biblioteca no hi troban ni un sol volúm de caràcter s'egretanesch, ni un mal libre de oracions, ni un Kempis, ni un Eucologio Romano.

La seva independència d'esperit queda també de mostrada en un sens fi de detalls que 's destaquen en el transcurs de l'obra: D. Quixot, en tants llocs com se troba durant el seu pelegrinatge, no entra un sol cop al temple; no practica 'l descans dominical, ni s'encomana á altre Deu que á sa estimada Dulcinea. Tampoch gastava butlles de cap mena.

Sense ser un renegayre viciós, no era tampoch de aquests homes titelles que al enfadarse no etjejan més enllá d'un ¡malvatijs! 'l oiall D. Quixot, quan s'empipava, llansava als quatre vents un ¡voto á Dios! ó un ¡hi de púl! que feya tremolar las pedras; com també exclamava tot sovint ¡Válame Dios! lo que vol dir que prechs y renechs els abocava maquinalement, ab la indiferència y la desprecupació del super home.

El mateix Sancho Panxa, al pendre possessió de la Ínsula Barataria, ho feu sense la cerimonia de un miserable Te Deum.

Això es molt significatiu y dona idea del alcanço de la privilegiada ploma de Cervantes.

Ja en el comensament de sas aventuras, Don Quixot se las té tiessas ab dos frares de la Ordre de San Benet.

—Gente endiablada y descomunal—els diu; dejad luego al punto las altas princesas que en ese coche lle vais forzadas: sino aparjáis á recibir presta muerte por justo castigo de vuestras malas obras.

Ab lo que demostra 'l *hidalgo* que ja sabia que 'ls frares eran mala gent. Per xò acaba dihentlos quan ells se excusan y defensen de sos furiosos atachs:

—Para conmigo no hay palabras blandas, que ya yo os conozco, fementida canalla.

(Capítul VIII, 1.ª Part)

¿Qué 'ls sembla, quins pipos?... Aixó era senzillament dirlos: ja us coneix herbetas... Alló que dihem: Boigs fan butllas!

En altra ocasió, quan Sancho li aconsella que fugi de las iras de la *Santa Hermandad*, quin poder en aquell temps tothom temia, el valent *hidalgo* replica al escuder:

—En solo pensar que me aparto y retiro de algún peligro, especialmente deste, que parece que lleva algún es ó no es de sombra de miedo, estoy ya para quedar me y para aguardar aquí solo, no solamente á la Santa Hermandad, que dices que temes sino á los hermanos de las doce tribus de Israel y á los siete Macabeos, y á Cástor y Pólux, y aun á todos los HERMANOS y hermandades que hay en el mundo.

(Capítul XXIII, 1.ª Part)

Trasladém aquesta banderilla al bisbe de Madrid-Alcalá pera que depuri lo que en ella hi hagi de resignació catòlica, apostòlica y romana.

Tot el temps qu'estigué fent penitència á Sierra Morena, el passá plorant 'l ausencia de la seva enamorada, improvisant cançons paganes, escrivint versos desesperats á las socas dels arbres y fent cabriolas damunt 'l herbey. May se li acudí posarse bé ab la santa religió, y una sola vegada que va tenir la gracia de resar un miler de avemarias ho feu per ganas de imitar á *Amadís de Gaula*, mirall de cavallers, y no per espiritual desitj de confortar la seva ànima pecadora.

—Ya sé que lo más que él hizo fué rezar y encomendarse á Dios—deya;—pero ¿de qué haré rosario que no lo tengo... En esto le vino al pensamiento cómo le haría, y fué de unas agallas grandes de un alcornoque, que ensartó, de que hizo un diez, y esto le sirvió de rosario el tiempo que allí estuvo...

(Capítul XXVI, 1.ª Part)

De lo que 's desprén que Don Quixot, profanant el sagrat rosari ab un grapat de rústegas aglans, digné las mil avemarias no per posarse bé ab Deu, sino ab el seu ídol *Amadís*, per qui sentia una passió invencible.

Pero ahont la conciencia lliure de Don Quixot se rebela ab major esclat contra els ensotnats es en casa dels duchs, quan se sent bescantat per aquell *Eclesiástico* que ficantse allá hont no 'l demanan li aconsella que se 'n torni á casa y 's deixi d'aventuras.

Llavors es quan ab valentia y serenitat llensa en cara del jesuitisme els més fermes anatemas:

—No hay más sino, á troche y moche, entrarse por las casas ojenas á gobernar sus dueños... ¿es tiempo mal gastado el que se gasta en vagar por el mundo NO BUSCANDO LOS REGALOS DEL, sino las asperezas?... Unos van por el ancho campo de la ambición soberbia, otros por el de la adulación servil y baja, otros por el de la hipocresía engañosa, y algunos por el de la verdadera religión; yo voy por la angosta senda de la caballería andante.

Y dirigint-se al duch, exclama:

—Yo puedo estar agraviado, mas no afrentado; porque los niños no pueden ni las mujeres suelen herir (y lo mesmo los constituidos en la sacra religión.)

(Capítul XXXII, 2.ª Part)

No creyém que necessiti comentar el precedent judici del *Príncipe de los Ingenios* al comparar irònicament als capellans ab las donas y las criaturas.

Al parangonar en altre lloch las profesions eclesiásticas ab la seva propia, ó siga de 'l ordre de cavalleria, diu ab entusiasme y vivaesa Don Quixot:

—Los religiosos, con toda paz y sosiego piden al cielo el bien de la tierra; pero los caballeros ponemos en ejecución lo que ellos piden, defendiéndola con el valor de nuestros brazos... no debajo de cubierta, sino al cielo abierto, puestos por blanco de los insufribles rayos del sol en verano, y de los erizas ó hielos del invierno. Así que, somos ministros de Dios en la tierra, y brazos por quien se ejecuta en ella su justicia Mayor trabajo que aquellos que en sosegada paz y reposo están rogando á Dios favorezca á los que poco pueden. (Capítul XIII, 1.ª Part)

¿No es aixó una palpable mostra de la simpatia ab que 'l cavaller de la *Triste Figura* tractava al clero d'aquell temps?

Finalment, el gran Cervantes fá morir á Don Quixot, després d'haverse confessat, sí; pero s'ha de tenir en compte que 'l capellá que 'l confessa es un company de *juerga*, confessió per altra part absurda, donchs si fins al moment de morir havia sigut boig, es innecessaria perquè els irresponsables no pecan.

Mor Don Quixot sense combregar, y el seu cadavre no reb tampoch els sants olis. De modo que se 'n va al cel sense manir.

El famós *hidalgo* es sepultat sense una benedicció apostòlica, ni una indulgencia plenaria.

De capellans al seu enterro no 's conta que hi anés més que 'l de la parroquia.

Tot aixó 'ns demostra que, á viure Cervantes en nostres días, hauria sigut no ja un conventual lliure pensador á lo Víctor Hugo, acérrim enemic del fanatisme, sino un filosof antireligiós á lo Guyau.

JOAQUÍN AYMAMÍ

QUIXOTADAS

Vull posá el *Quijote* en vers, pero la empresa es tan ardua, que sóls he pogut fé aixó:
En un lugar de la Mancha...

No hi fa res, noble escriptor, que avuy passis vida misera: ¡veurás d'aquí á tres cents anys quinas festas te dedican!

S'ha probat que Don Quijote morí sense successió: en cambi 's diu que 'l bon Sancho va deixar fills á milions.

Ahí, homenatge á Cervantes; avuy, á aplaudir al *Villita*... ¡Dóna gust aquest hermós esclat d'intellectualisme!

Quan Cervantes quedá manco, laboriós com era 'l home, per no estar *má sobre má*, se posá á escriure 'l *Quijote*.

HELIOUS

GUSPIRA

Cervantes vestíumá que á Catalunya temps á venir dirían que 'ls que manxan son aquells que critican els defectes ovirats al damunt d'altres espallias; per xò tragué á notar tan quixotisme pels indrets d'una llenca de la Manxa. Del calabós están, ple de cabriols, mi'j trist y sense bras y ple de gana, rotllat de paperots y quasi d'esma, ¡quina modo de manxar las nostras taras!...

A. COSTA Y SENDRA

Solemnitat nacional?

s admirable la llestesa ab que á Espanya 's resol tot lo que 's refereix á festas.

Parleuli al Govern de qual sevol cosa seria y útil al país, y si no us envia á la quinta forca, posará á la vostra iniciativa tals y tants obstacles, que no tindreu més remey que dei xarbo corre.

—S'ha de veure, s'ha d'estudiar, convé que ho examini la Junta Consultiva, ha de passar á informe de la Comissió técnica...

Tot lo qual vol dir, traduït al llenguatge corrent, que ja poden plegar el ram y que «que no está la Magdalena gubernamental para tafetanes».

Pero feuho al revés. Demaneu audiencia al ministre y proposeuli una enormitat qualsevol, pero que hagi de donar lloch á algún acte aparatós, com per exemple un ball de gala, un *Tedeum* ó una corrida de toros...

Veuréu cóm ni per miracle surt un sol inconvenient y cóm totas las portas se us obran y totas las facilitats se us ofereixen.

Tal ha succehit ab la celebració del tercer centenari de la publicació del *Quijote*.

N'hi hagué prou ab un periodista festiu, tan excelent escriptor com notable *tomador* de pel, llensés á volar 'l idea, pera que 'l Govern se la fes seva y se la afillés ab bastant més entusiasme que 'l que ha demostrat en la renovació del tractat comercial ab Suïssa.

¡Festas!... ¡Festas pera honrar la memoria del *Príncipe de los Ingenios* y que per anyadira han de durar quatre ó cinch días!... Ja ho crech que sí. ¡Pues no faltaria més! ¿No es aquesta la terra del pan y toros y dels toros sin pan? ¿No hem quedat en que aquest es el país del sol y l'alegría, y las *guenas mozas* y los *hombres críos*?

Pues mans á 'l obra y que tot vaji com la llei de Deu mana.

Y veus aquí com el Madrid oficial, aquell immens *beti jai* que sóls per la *jai* té ulls y orelles, va adoptar la proposició del diabòlich humorista que al llençar la seva idea no tenia altra aspiració que armar una mica de gresca... y fer un article.

[L'espectacle es bellíssim, grandió, sublim!—diu el Govern, com admirat de que al tractar de festejar á n'en Cervantes hajin respost més de tres dotzenas de personas.

¡Y tan sublim!...

Aneu á la vora del mar, escriguen sobre 'l arena de la platja la frase més hermosa per la inteligencia humana concebuda, y 'l endemá torneuh.

¿Ahont es aquella hermosa frase que ahir vareu escriure?

¡Ha desaparecut!... Una senzilla onada, una blonda de líquida espuma que sobre la platja s'ha cargolat, l'ha esborrada en un moment, sense deixar d'ella el menor rastre.

¡Es clar!... ¿Podia d'altra manera succehir tractantee d'una *cosa* construhida sobre 'l arena?

Sobre 'l arena descansan també els fonaments de las festas destinadas á conmemorar el tercer centenari del *Quijote*.

¿Quí es que de debó s'ha interessat per aquesta manifestació intelectualista?

Els Instituts hi prenen part... perquè el Govern els ho mana.

Las Universitats s'hi adhireixen... perquè 'l Govern els ho mana.

Las corporacions oficials, las academias, els círculs literaris se suman al moviment... perquè el Govern els ho mana.

Fora dels d'aquesta gent *manada*,—Cervantes pot estar ben tranquil en 'l ignorat recó ahont els seus restos reposan,—pochs serán els crits d'admiració, las frases de respecte, els cants d'entusiasme que vajin á amohinarlo.

L'únic que potsent ab sinceritat alguna cosa, que no es precisament admiració ni respecte, sino més aviat gratitud, es el Govern de 'n Villaverde.

Com que, gracies á aquesta moixiganga, té la vida ministerial assegurada per tres ó quatre días!...

Tot ab tot, ¿se realitzarán sense lluhiment las festas del Centenari?

No hi ha perill. ¡Son tants á Espanya els que tenen creus, bandes y medallas! ¡Son tants els que en un calaix reservat del armari hi guardan un traje galonejat, un barret de tres picos, 'l insignia d'alguna ordre ó 'l premi d'algún desordrel!...

Ab aquets solzament, que per res del món deixaran escapar l'ocasió de lluhir la seva quincalleria, n'hi ha prou pera animar las profesions cívicas, las sessions literarias, las reparticions de premis.

Si en casos aixís no sortian al carrer, ¡quan podrian ferho, els pobres?

¡Y pensar que de tot això els directors de la festa tenen la humorada de dirne una *solemnitat nacional!*...

Que'm dispensin la irreverència, però al meu entendre la cosa no passarà de ser... ¿cóm ho diré?... una sortija, més ó menos gran, més ó menos preciosa, però sortija al fi.

Y, naturalment, succeirà ab aquésta lo mateix que ab las otras. Durant las tres ó quatre horas que'l carrer está guarnit, sembla quí sab lo que passa. No'n volgueu més allí de gresca y bullici.

Però una volta acabada la festa's trenhen las banderetas, se desa el cubell, se despenjan els llargandaixos y ¿qué'n queda de tot alló?

Res. Aixó es lo que quedarà de las festas del Centenari. ¡Res!

Encare que... potser dich mal. Ab la *saca* que'ls libreters han fet y l' *entusiasme* ab que s' ho pren el públich, me sembla que quedarán... una pila de *Quijotes* per vendre.

A. MARCH

A don Quixot

Valent enderezador de entuerto y acreditat desfacedor de agravios

Bran caballer de la Manxa, paladí desenfrenat de todas las causas justas, modelo de cors leals, inventor del altruisme, campeón de la equitat, si no es massa demanarvos y'l marejador trasbals que us deu causá'l centenari us permet doná aquost pas, ¿no'ns podríau fer la gracia d' arribarvos un instant á la Casa de la Vila per veure si'l vostre bras arregla un xich aquella olla, vergonya dels cataláns y escándol de la gent seria que sab tot lo que allí's fa?

No podou imaginarvos, manxego providencial, la soberana castanya que ha donat á la ciutat l' Ajuntament que'ns governa desde'l Janer del altre any.

Mansos com cabretas blancas (malehit sigui'l instant en que tan gros bunyol ferem!) vam aná un día á votar á una colla d' individuos que's deyan republicanas y que en brillants manifiestos (brillants sistema *Plimplan*, que vol dir *brillants de pega*) ens prometían un sach de reformas admirables, y'ns juravan que posar ells la má en la cosa pública y ferho anar tot com cal, sería sóla qüestió d' horas, si no era qüestió de quarts.

¡Quín desastre, altíu manxego! Don Quixot, ¡quín desengany! Correu, entreu ben depressa á la nostra Casa Gran, y veureu un espectacle d' aquells que fan quedar blau.

Allí trobareu uns homes qu' en compte d' administrar com el deber els ordena y com havían jurat, sóls s' ocupan en fer bromas, pintar lo qu' es negre blanc, y burlarse dels que un día vam ferlos sortir triufants en la incruenta batalla del sufragi universal.

¡Quína gent, insigne *Hidalgo*! El milló es bó per llensar. Exceptuante tres ó quatre, (potser tiro massa llarch) que ho fan tot lo bé que poden, tots els demés, ¡ay! ¡qué aviat els donaríam á dida si estés á la nostra má y poguessim torná enrerar!...

Els uns per massa babaus, els altres per... lo contrari, no hi ha allí dins un cristiá que recordi'ls compromisos que contragué al ser votat.

Aquést no té altra fatlera que promoure obras en gran, siguin ó no siguin útils; aquéll tot es proposar festas, tiberis y viatges á costas de la ciutat; l' un rega' a un bon empleo al seu estimat germá; l' altre va á la Buena Sombra en cotxe de dos caballs á càrrech de la Pobilla; qui intriga per colocar á tota la parentela,

qui treballa el ram del gas, qui sóls se cuida del aygua, qui no té cap mes afany que arreglá lo dels tranvías y lo del Bancó Colonial.

Y entre tant, la ciutat bruta com no s' hi havia vist may; els empedrats, fets un asco; els serveys, abandonats; la vigilancia, un infundi; las obras novas, un nyap; els deutes sempre en *crecendo*, la caixa; sense un trist clau; lo mateix — ¡y aixó que manan els senyors republicans! — lo mateix, pam mes, pam menos, en els temps calamitosos del gran Planas y Casals!...

Tot aixó, manxego ilustre, vos sou qui ho heu d' acabar.

Arnat del immens prestigi que avuy esteu disfrutant, y al mateix temps de la llansa qu' en tants alts fets s' ha trobat, emprengueu á aquestes tarumbas que infestan la Casa Gran; comunicuellos que'l poble está fins al punt de dalt de las sevas criaturadas; digueu los clá y catalá que ja'ns han fet massa entuerto y ja'ns han prou agraviat, y si no us volen atendre y s' empenyan en no anar incontinent á la porta, no vacileu un instant; llansa en ristre, cops al bulto y escapeu los sens pietat, que encare que us formin causa, Barcelona us absoldrá y us regalará una planxa de tamaño *natural*, que dirá en dauradas lletras:

Al caballero fern y brau que sapigué rentá al poble del fenomenal peccat que feu votat á certs tipos pel càrrech de concejal.

C. GUMÀ

Alagón (Zaragossa) s' ha suiciat una pobra noya de disset anys d' edat que, falta de treball, va llogarse á la rectoría. Durant els dos mesos de la seva estancia en aquella santa casa, s' veyá á tot' hora perseguida pel berro místich, fins que al últim sigueren tals els remordiments que li ocasioná la seva deshonra, que s' precipitá desesperada al carrer, desde'l balcó del segón pis de la casa.

Però no morí tan prompte que no pogués declarar. Y á conseqüencia de sas declaraciones, la justicia ha posat pres á aquell sant varó, *desfacedor de vírgenes*, quan l' arquebisbe tractava de pèndre'l baix la seva jurisdicció, en qual cas, la cosa no hauría tingut molt graves conseqüencias.

—Sense Corts, inaccessible la tribuna parlamentaria, privats els representants del poble d' exercir la seva fiscalisació sobre'ls actes del govern y las iniciativas que las lleys els hi otorgan, se pot dir que vivim en plena dictadura.

Aixís parlava un polítich. —Però ¿quí es el dictador? —li preguntaren. —¿Que no ho ven? En Villaverde. —¿Dictador ell? ¡Y qué ha de dictar si apenas té talla d' *escribent!*... —Es veritat; però, ¿sab aixó qué vol dir? Que aquí á Espanya s' aplica el género xich á todas las cosas... fins á la dictadura.

El 3 de maig va efectuar-se á París la venta en pública subasta dels mobles y objectes d' art que adornavan el Palau de Castilla, residencia de D.ª Isabel de Borbón.

¿Cóm s' explica que'ls seus hereus no hajan volgut guardar aquells objectes com un carinyós recort? ¿Será que aquestas carrinclonerías se deixan sols pera las familias modestas?

Una escena edificant. Se celebrava á la iglesia de Benedictins de Roulers (Bélgica) la missa de Pasqua, quan un capellá jove sortí brusquement de la sagristía ab una navaja á la má, y dirigint-se á un a'tar lateral, va degollarse á tall d' Otello, tallantse l' arteria carótida.

Moltas devotas, al presenciar aquesta escena, varen caure en basca.

Passava'l bisbe de Sión pel carrer del Carme de Madrid, repapat en el carruatge, quan tot d' una van relliscar els caballs, se va rompre la llansa del cotxe y'l prelat va sortirne ab un gran susto y algunas lleugeras lesions.

Vels'hi aquí un cas en que no s' hi va trobar may Jesús de Nazareth.

Per la senzilla rahó de que Jesús de Nazareth anava á peu.

Reobrir las Corts el 14 de juny, es á dir de cara al estiu, tal com ho vol en Villaverde, talment sembla una burla.

Aquest día m' ho deya un diputat: —Quan comensa á fer calor, no hi ha ningú que resisteixi la temperatura caldejant del saló de sessions. Es qüestió de derretirse, de liquidarse.

No obstant, jo trobo que hi ha un medi de tenir las Corts obertes á pesar de la calor.

Bastaría aixecar un envelat al *Buen Retiro* y rou-nirse allí.

¿No's tracta, per ventura, d' armar el *gran sarcas del siglo*? Donchs, ¿qué més propi y més fresch que un envelat?

Hi havia un capellá de regiment que amohinava ala malalts del Hospital militar de Madrid, fentlos hi resar tot el día novenas y rosaris.

El Director del Hospital va ordenarli que cessés en aquellas intempestivas aplicacions de terapéutica espiritual que, lluny d' aliviar, agravavan l' estat dels pacients. Y com las sevas ordres no siguesin completas doná part del fet al capità general. Y'l capellá, per la seva part, acudí á l' autoritat castrense.

Y vels'hi aquí que'l capità general el suspengué en sas funcions. Y vels'hi aquí que'l autoritat eclesiástica s' apelá...

Y vels'hi aquí, per últim, que'l Consell Suprem ha fallat la qüestió, aprobant la conducta de las autoritats militars, y imposant al culpable un any de presó.

Ab un any de cangrí, ja'n podrà resar de novenas y rosaris!..

Madrid está avuy de festa... ¿Ab quín pretext?... Hi ha qui diu qu' es per festejá un gran llibre que allí ningú l' ha llegit.

Programa del «Centro Hispano»: *Concierto, tómbola, baile, lunch y dos toros de puntas...* ¡Tot en honor de Cervantes!

Després d' aquest centenari, (convé que hi pensém ab temps á ff de nombrar la junta) ¿quina *juerga* inventarém?

Un cotxero cervantista, per mostrá'l seu entusiasme, al caballet del seu cotxe me li ha posat *Rocinante*.

Que un día embestí un molíne y qu' era tocat del ala: veus' aquí tot lo que sé del «Hidalgo de la Mancha».

Si ara en Cervantes tornés, mil vegadas ho he pensat, no sé per qué, se'm figura que'l veuríam concejal.

El mestre fa de *Quijote*, el capellá fa de *Sancho*: el primer vetlla y de juna, el segón ¡vingan bons tragos!

Molt bé que's festeji un llibre; però ¿no trobeu extrany que aixó's fassi en una terra hont hi ha tants y tants *esclaus*?

De fixo que'l bon Cervantes, extés en la seva tomba, aquests días deurá dir: —¡Vaya, ahí me las den todas!...

Domassos, pendóns, banderas, músicas, discursos, vivas, llasons, garlandas de flors... ¡y'l pa á dos rals las tres lliuras!

—¡Feu, feu festas pel *Quijote*! —deu dirse'l Govern rihent: —Mentres tant, jo... alló del ditxo: «Quí día passa, anys empeny».

L. WAT

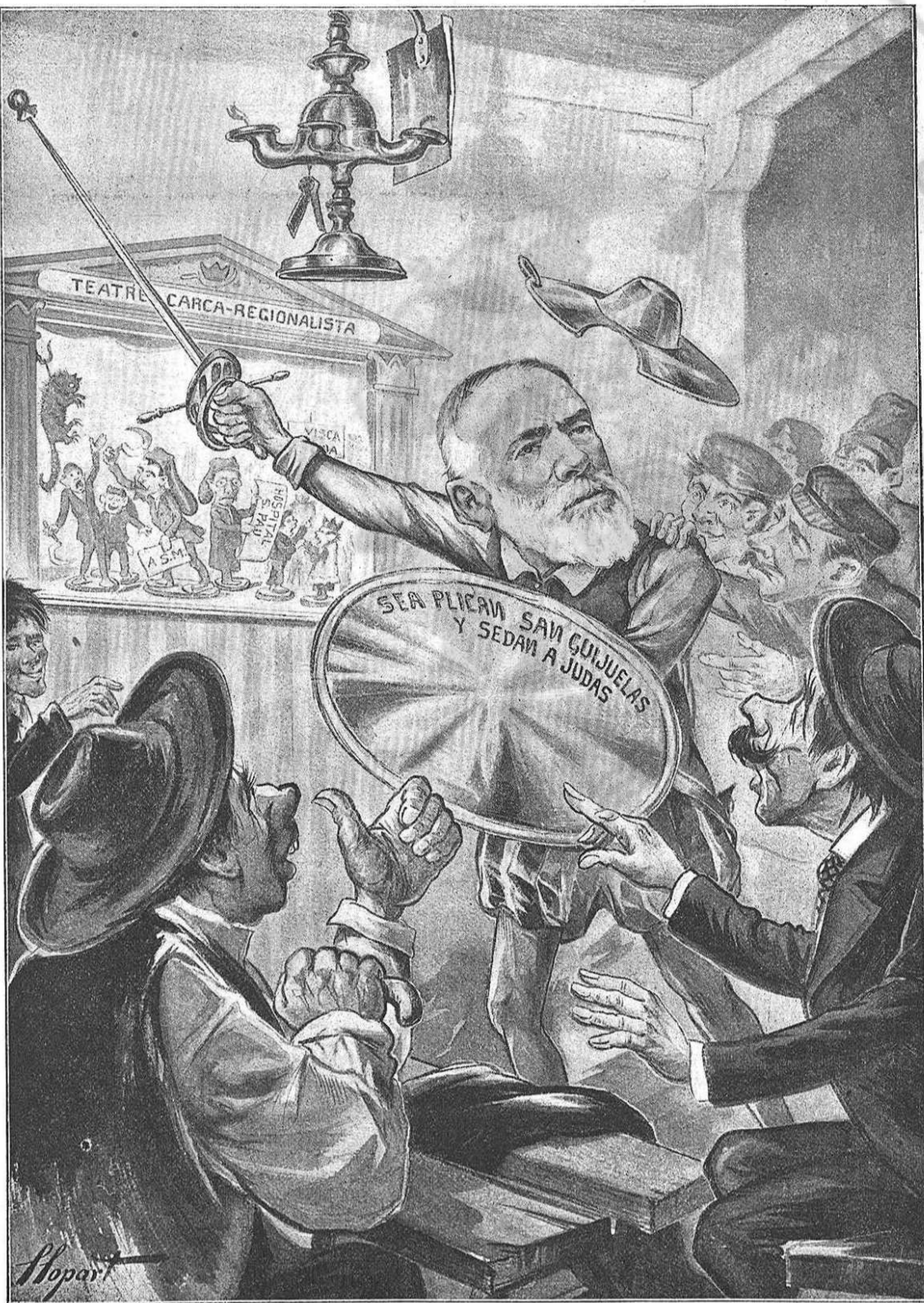
Caballers: Joseph Borrell Birulet, Pau Mandanguero, Francisco Mascort, Miquel Ballador, Enrich Ordanyá, Juan Balasch, R. R y G., Roquet, Un d' Hostalrich, Joseph María Juliá, Un enamorat y Lleig Plumball: Un' altra volta.

Caballers: Manel Branera, R. Anapal y Enrich Tosas: No está mal.

Caballer: J. Costa Pomés: Si hi ha lloch, n' anirà un dels dos. — Xech de Llansá: Cap dels dos es aprofitable. — Fé Olla y Lleixú: Entra á la cartera pera quan li toqui la tanda. — Félix Cans: Lo mateix li dihém. — Tallé Osk: N' hi ha de bastant pocasolts. — Joseph de la Raimunda: Treballi forsa, sí; però no envihi massa. Aixó d' avuy encare no está prou assahonat. — Lluís G. Salvador: Rebut y gracias. — Noy de Pallejá, el Faigues: No'ns fá ni fret ni calor. — Joseph Parcerisa: No sabría hont enquirir-la. Ademes no respón al caràcter del semanari. — Q. Vinyá: Vagi fent ninots, cúdils, estudihi el natural, no copihí may d' enlloch y arribará á fer caricatura de la bona. — G. Porcofa & Ras: Procurarém comp' aurel quan la ocasió's presenti. — Paganini de Bagur: La zarada no'ns fá pesa. — Primerench: Está plena de defectes, y tots capitals. — J. C. (Un republicà), E. S., J. C., Un que ja no té llana, M. C., I. B., J. G., J. E. y R. V., A. M., B. E., J. B. O., J. de P., J. P. y P. M.: No'ns es possible insertar las cartas que'ns remeten per varis motius.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

—Ara veureu com m' acosto jo allí, y en un moment no queda títere con cabeza.

¡Aquí 'l teniu!

El «Quijote» d' avuy.